

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет Психології

Кафедра Соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Хімія)»

Спеціальність – 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Освітня кваліфікація: Бакалавр середньої освіти

Затверджено на засіданні кафедри соціальної
психології

Протокол №1 від «26» серпня 2025р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія
Викладач	Сметаняк Владислав Ігорович
Контактний телефон	0506741070
E-mail викладача	vladyslav.smetaniak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредити ЄКТС, 180 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія» є інтегрованим курсом, що поєднує фундаментальні знання про психіку людини з прикладними аспектами педагогічної діяльності. Курс спрямований на формування у майбутніх вчителів психологічної культури, навичок розуміння особистості учня та управління освітнім процесом. **Змістове наповнення курсу охоплює:** загальні закономірності психічних процесів та станів; психологію особистості; вікову психологію з акцентом на періодизацію розвитку; психолого-педагогічну характеристику здобувачів освіти; соціально-психологічні явища в групах та основи етнопсихології; психолого-педагогічну характеристику класного колективу. Особливу увагу приділено психології мистецтва та творчості як ресурсу розвитку особистості, а також актуальним проблемам педагогічної психології в умовах реформування освіти та практичним аспектам надання психологічної допомоги в закладах освіти.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є формування професійної психологічної компетентності педагога, здатності застосовувати психологічні знання для ефективної організації навчання, виховання та розвитку учнів, а також для збереження власного психічного здоров'я.

Цілі курсу:

1. Засвоєння теоретико-методологічних основ загальної, вікової, соціальної та педагогічної психології.
2. Розуміння психологічних особливостей учнів на різних вікових етапах.
3. Оволодіння методами пізнання особистості та учнівського колективу.
4. Розвиток навичок конструктивної взаємодії, профілактики конфліктів та надання первинної психологічної підтримки.
5. Формування уявлень про психологію творчості та можливості арт-педагогіки в освітньому процесі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Предметні компетентності (ПК)

ПК6. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів на основі психолого- педагогічної характеристики класу.

Програмні результати навчання:

РН1. *Відтворює* основні концепції та принципи педагогіки і психології; *враховує* в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН3. *Називає і аналізує* методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з

урахуванням їх освітніх потреб; *класифікує* форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН5. *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. *Називає і пояснює* принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН7. *Демонструє* знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), *оперує* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН11. *Виявляє* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснює* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН12. *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснює* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПРН7. *Знає, розуміє і демонструє здатність* реалізовувати сучасні методики навчання хімії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські	30
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
4	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	2	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин стаціонар / заочне		
	лекції	практичні	самостійна робота

Тема 1. Предмет, завдання, методи психології. Місце психології в системі наук.	2	2	8
Тема 2. Психічні процеси (пізнавальні) та психічні стани (емоційні, вольові).	2	2	8
Тема 3. Психологія особистості: структура, рушійні сили розвитку, індивідуальні особливості.	2	2	8
Тема 4. Історія та предмет психології розвитку. Основні теорії психічного розвитку.	2	2	8
Тема 5. Психологічна характеристика вікових періодів: Дитинство та молодший шкільний вік.	2	2	8
Тема 6. Психологічна характеристика вікових періодів: Підлітковий вік та раннє юнацтво (кризи, новоутворення).	2	2	8
Тема 7. Соціальна психологія: особистість у групі, міжособистісні стосунки, лідерство.	2	2	8
Тема 8. Соціальна психологія спілкування. Психологія конфлікту та булінгу в освітньому середовищі.	2	2	8
Тема 9. Предмет етнопсихології. Етнічна свідомість та національний характер.	3	2	8
Тема 10. Психологія мистецтва та творчості. Розвиток креативності в освітньому процесі.	2	2	8

Тема 11. Проблеми педагогічної психології в умовах реформування освіти. Психологія навчання	2	2	8
Тема 12. Педагогічна психологія: психологічні основи виховання та педагогічної взаємодії (партнерство).	2	2	8
Тема 13. Практична психологія в закладі освіти: завдання та функції шкільного психолога.	2	2	8
Тема 14. Основні напрями надання психологічної допомоги (психопрофілактика, діагностика, консультування).	2	2	8
Тема 15. Психологічне здоров'я вчителя та учнів. Профілактика професійного вигорання.	2	2	6
Разом годин за семестр	30	30	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>З урахуванням «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Вид контролю: екзамен.</p> <p>Розподіл балів за видами робіт (максимальна кількість - 100 балів):</p> <p>Оцінювання курсу відбувається за 100-бальною шкалою, де 50 балів студент отримує протягом семестру, виконуючи різні завдання, а ще 50 балів – за семестровий екзамен.</p> <p>Протягом семестру студент отримує 50 балів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виступи на практичних заняттях - 20 балів; 2) контрольна робота (тест) на d-learn - 10 балів;
---	---

	3) виконання індивідуальних завдань на d-learn - 10 балів; 4) тематичне тестування на d-learn - 10 балів.
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмових завдань, поданих до планів практичних занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua
Практичні заняття	У межах запланованих семінарських занять є обов'язковими дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно в 100-бальній системі.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх практичних занять протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських та практичних заняття виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Екзамен Форма задачі (комбінована – усне опитування і у формі тестування за 100 б. шкалою

7. Політика навчальної дисципліни

Політика дисципліни ґрунтується на засадах гуманізму, демократизму, національної самосвідомості та міжнаціональної толерантності, й передбачає імплементацію базових принципів студентоцентрованого підходу до навчання в освітню діяльність студентів.

Пріоритетними напрямками організації освітнього процесу є: формування світогляду майбутніх фахівців (відкрита комунікація, обмін думками тощо), розвиток креативності, створення оптимальних умов для їх самореалізації, інтеграція неформальної психотерапевтичної освіти в формальну, широке застосування інформаційних технологій, впровадження дистанційної форми навчання, діджиталізація освіти та реалізація принципів STEM-освіти.

Студентам рекомендується взаємодіяти із викладачем (лектором) упродовж заняття, реагувати на викладений матеріал, формулювати проблемні запитання, виокремлювати незрозумілий контент, надавати зворотній зв'язок.

Письмові роботи. Виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>, «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього

процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf>, та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Академічна доброчесність. У «[Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)» <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf>

встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно. За дотриманням членами університетської спільноти морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано «[Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)».

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «[Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Рекомендовані освітні платформи: Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra.

Індивідуальний графік навчання становить форму організації навчання здобувача вищої освіти, при якій частина дисциплін навчального плану вивчається ним самостійно, у тому числі з використанням технологій і засобів дистанційного навчання. Положення: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

Основна література (Підручники та посібники):

1. Максименко С. Д. Загальна психологія: Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2024. – 484 с.
2. Савчин М. В. Вікова психологія: навч. посіб. – Київ: Академвидав, 2022. – 368 с.
3. Власова О. І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2020. – 400 с.
4. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. – К.: Кондор, 2021. – 469 с.

5. Загальна психологія: підручник / О.В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2019. – 464 с.
6. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П. Педагогічна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 168 с.
7. Корольчук М. С., Криворучко П. П. Історія психології: Навч. посіб. – К.: Ніка-Центр, 2020. – 248 с.
8. Москалець В. П. Психологія особистості: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2020. – 280 с.
9. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: підручник. – К.: Академвидав, 2021. – 448 с.
10. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 424 с.

Додаткова література та монографії:

11. Цибульська В. В. Психологія конфлікту: навч. посіб. – К.: КНТ, 2022. – 320 с.
12. Гірник А. М. Основи конфліктології: Навч. посіб. – К.: Києво-Могилянська академія, 2020. – 220 с.
13. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2018. – 424 с.
14. Фурман А. А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний вимір: монографія. – Тернопіль: ТНЕУ, 2019. — 324 с.
15. Максименко С. Д., Кузьменко В. У., Туриніна О. Л. Психологія навчання: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2020.
16. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: метод. посіб. / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін. – К.: Логос, 2023. – 207 с.

Нормативно-правова база та інформаційні ресурси:

17. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами щодо протидії булінгу). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
18. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Наказ Мінекономіки від 23.12.2020 № 2736.
19. Національна психологічна асоціація України (НПА). URL: <http://www.npa-ua.org>.
20. Освітня платформа Prometheus. Курс «Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти». URL: <https://prometheus.org.ua>.
21. American Psychological Association (APA). Topics: Psychology in Schools. URL: <https://www.apa.org/topics/schools>.

Викладач Сметаняк Владислав Ігорович